

Hana Brixí Novotná

Blanické putování

aneb Transformace Libušky České

Blanické putování

aneb Transformace Libušky České

Hana Brixí Novotná

Srdečně děkuji všem krásným a stále a stále krásnějším a krásnějšími lidem kolem sebe za jejich lásku a obětavou a nezištnou pomoc.

Hana Brixí Novotná

Vydalo ve formě e-knihy Nakladatelství ČAS, Řitka 2018

Copyright © Hana Novotná, 2018

Photographs © Hana Novotná, 2018

Editor © Josef Pepson Snětivý, 2018

Cover & Layout © Nakladatelství ČAS, Alena Šulcová, 2018

© Nakladatelství ČAS, www.nakladatelstvicas.cz, 2018

ISBN 978-80-7475-245-2 (pdf)

ISBN 978-80-7475-246-9 (pdf pro čtečky)

ISBN 978-80-7475-247-6 (ePUB)

ISBN 978-80-7475-248-3 (Mobi)

Předmluva psaná Karlem od Hory

Suché léto a horko r. 2018 jako by naznačovaly konec úspěšného období neharmonického člověka a předznamenávaly období vymírání a děsu, který je s tím spojený. Kudy a kam, kudy půjdeme, když postaru žít nelze? Otázkou transformace se ale člověk zajímal odjakživa, napřed ti citliví, pak i další na přelomových etapách i běžně.

Zde v dalším dospělá žena, duší holčička, hledá na Blaníku svoji cestu. Vlastně na obou tajuplných Blanících, které ji vedou dovnitř do majestátu srdce, kde jsou si všichni rovni. Podobně jako J. A. Komenský v Labyrintu světa a ráji srdce posléze nachází dozajista východisko pro sebe, ale i pro mnohé další, kteří v dnešním světě chodí jako slepci po nejistých cestách.

Hrdinka nachází vlastní tvůrčí schopnost, a také další lidi, kteří podporují ji a vlastně všichni sebe navzájem. A její hvězda září dál okolnostem navzdory. Co všechno člověk musí zažít, než může znova začít...

Kniha je inspirací také pro ty, kteří nosí Blaník ve svém srdci již teď.

Karel od Hory

Úvod: Za hranice představivosti

Zázraky čekají

na ty, kdo nedbají

na své představy omezené,

za jejichž hranice je cosi žene...

Zkrátka žijí

s fantazií...

I. Zrození poutnice

A najednou uslyšela: „Holčičko!“, ač už jí bylo přes padesát a byla matkou dvou dospělých dětí. A to „Holčičko“ znělo tak měkce, jako když se otevírá milující náruč matky matek a otce otců. Vyhrkly jí slzy částečně štěstím, částečně smutkem z dlouhých roků, kdy jí matka a otec tak chyběli. Bylo to v blanickém lese, hned na kraji u louňovického parkoviště. „Holčičko, buď znova jako dítě“, pokračoval hlas v té hlavě. Čí to byla hlava a s kým se to vlastně bavila? Bylo to její vyšší Já, podvědomí, nějaké neviditelné bytosti či snad stromy... Ale neřešila to.

Ač již slušně převálcovaná životem a momentálně unavená z pracovního procesu a pražského hluku a stresu, uposlechla a proměnila se v malou holčičku, asi tak tříletou, s velikýma očima, zvědavýma na celý svět, rozpustilou, rozesmátou, nespoutanou, takovou, jakou opravdu byla, než se jí ten svět snažil zkrotit, spoutat, vychovat a vzít jí ten smích. Začala se na celé kolo smát, prozpěvovat si, a jako by únava opadla, dokonce tančit mezi stromy a milovat to místo na planetě Zemi v srdci světadílu zvaného Evropa s posvátným dvourvrším Velkým a Malým Blaníkem. A tak se vlastně zrodila jedna blanická poutnice.

*Poutník, jenž putuje,
najednou zjišťuje,
že cesta cílem se stává.
vzdálenosti nejen prostorové,
ale i časové, překonává...
Hlavně však k sobě samému směřuje
do svého srdce...
A o tom putování je.*

A to „Holčičko“ se jí tak zalíbilo, ač ve světě jí lidé říkali různě – Líbo, Libko, Libuško, mamčo, teto, paní, dokonce i paní profesorko. Tak jí říkali nahlas, ale v jejich hlavách kolikrát četla jiné oslovení, a to ne vždy úplně lichotivé. V tom světě lidí ale byla cizincem, stále a stále jen cizincem, těžce ho chápajícím a zároveň naopak těžce pro něj pochopitelná. V současné době by možná nějaký psycholog diagnostikoval lehký autismus. Ale v době jejího dětství naštěstí móda mít svého psychologa a mít ho za guru ještě nebyla, a tak přežila a vše zpracovala neotupovaná chemickými preparáty. Jak mohla jako dítě vědět, že tak samozřejmě jako ona svět nechápují všichni? A její milovaný mladší bráška, kterého musela hlídat, vždycky říkal: „Naše Líba je jiná, svoje.“

Proč? Proč už jako dítě se cítila cizí v té statkářské rodině, do níž přišla? Vybavila se jí vzpomínka na jedny Vánoce, byly jí asi čtyři roky. Rodina seděla ve sváteční náladě u bohatě prostřeného stolu, ozdobený stromeček, dárky. Než se pustili do jídla, měl otec proslov, modlil se k Bohu, děkoval za dary, a zdálo se, že všichni kolem stolu cítí jakousi soudržnost... Jen Libuška jako by tam nepatřila. Vždy při podobných oslavách či příbuzenských návštěvách byla ráda, že skončily, brzy z nich utíkala, nebo se jim rovnou vyhýbala, až se z ní stala pověstná černá ovce rodiny.

A to „Holčičko“ znělo jako volání z domova, volání domů...

II. Síla bájného Blaníku

Ač z blanického kraje pocházející, samotný Blaník vlastně neznala. Jako dítě byla párkrát na rozhledně na Velkém Blaníku, prošla se tam v lese, Malý Blaník nenavštívila vůbec. Po střední škole z kraje odešla, aby pak, přivolána jeho magnetickou silou, se po několika desetiletích vrátila. Síla a svéráznost Podblanicka v ní zůstala, stejně jako v lidech v dosahu hory se zrodívších. Lidé, kteří z kraje nikdy neodešli, však tento vliv brali jako samozřejmost a většinou si ho ani neuvědomovali.

Přes týden pracovala v hlavním městě Praze, jak říkala, „ve vyprahlém, stresovém a hlučném betonu“, a o víkendech čerpala sílu na chaloupce na Podblanicku, a hlavně pak na samotných Blanících. Sem vždy přišla vyčerpaná, stará stařena, a po pár krocích jako mávnutím proutku nabyla sílu, mláďla, až omláďla, a po hodinové procházce cítila, že má sílu zdolat Mount Everest. A z té výšky se problémy běžného života jevily být pseudoproblémy, starosti pseudostarostmi a povinnosti pseudopovinnostmi – kým vlastně diktovanými?

Nejdřív se tam procházela „jen tak“, ale aniž by o tom přemýšlela, cítila se přitahována tímto místem, a už se jí nechtělo nikam jinam. A vlastně kam? Již tolikrát v životě změnila bydliště a působiště. Pomalu se rodila touha vědomě porozumět té síle, tomu zdroji... ba i stát se součástí té tkáně Života.

A pak tu ještě byla ta pověst o blanických rytířích, kteří prý vyjedou z hory, až bude české zemi nejhůře, jakoby úmyslně zařazená jako pověst poslední, snad jako pojistka, že opravdu budou Češi zachráněni. Kdo vlastně jsou a opravdu je vede svatý Václav, kníže a patron té země české? Ale kolikrát už v dějinách lidé deptaní v české kotlině na rytíře čekali, a oni stále nevyjížděli. Kolikrát si na něj s nadějí vzpomněli a scházeli se tam, až se z Blaníku stal jakýsi národní symbol síly.

III. Záznam o duchu českého národa

Jednoho letního dne ji při procházce oslovil starší pán, místní rodák a taktéž milovník Blaníků. „Tak vás tu často vídávám, co jste vy zač?“ A tak mu vyprávěla o vnímané energii, a on jí na oplátku o místních lesích, floře, fauně a geologii. Od něj se dozvěděla, proč se zbytek skály, kde se kdysi těžil kámen a odkud byl vezen i dvoutunový kus žuly do základů Národního divadla, jmenuje Slepíčí skála. Prý rytíř z hory si chtěl chytit slípku a připravit si ji na ohni, leč ona vylétla na tu skálu, tam za ní rytíř nemohl, a tak se zachránila. „Jak takové historiky vůbec vznikají?“ napadlo ji.

A přesně na den o rok později se začala písmenka skládat do těchto zápisků. Co ten rok vlastně přinesl? Snad poznání, že porozumění Blaníkům je alchymie. Alchymii zde však není myšlena předchůdkyně chemie, která již dávno zanikla. Skutečná alchymie zkoumá vnitřek i vnějšek skutečnosti, tedy nikoli jen materiální formu okolí. Není to pouhé zlato dějství, což je jen slepá cesta a jímž je dnešní doba oslněna. Kdekdo by chtěl ten kámen mudrců.

A jak to tedy bylo s tím kamenem do Národního divadla? Když se se stavbou započalo, bylo rozhodnuto za velkolepé slavnosti dovézt základní kameny z jednotlivých koutů Čech, například z Řípu, Radhoště, Žizkova, Buchlova, Hostýna, Lipníka, Trocnova, Vyšehradu, Svatoboru u Sušice, Branky na Dobeníně u Náchoda, Boubína, Zlatého koně u Tmaně, Práchně u Horažďovic, Čerchova, Holštejna, Doudleb, Záhlic, zříceniny Podlažického kláštera u Chrástě... A samozřejmě i z bájného Blaníku, který v porovnání s Řípem, stojícím na počátku českých dějin, je symbolem jejich trvání, jakousi pojistkou proti jejich zániku. Původní kámen rozměrově nevyhovoval a byl vsazen do pivovarské lednice v Louňovicích. Podařilo se až na druhý pokus.

Při jeho dobývání se stala podivná věc, která utvrdila lidi v přesvědčení, že v Blaníku jsou opravdu tajemné síly, které stále působí. Při odlamování kamene došlo k neštěstí, kdy se do šedesátimetrové hlubiny z útesu zřítíl kameník Václav Podbrdský z Hrajkovic. Přestože jeho pád viděla řada svědků, dole se jeho tělo nenašlo, jen část lebky s mozkem a vlasy. Byl tedy oficiálně prohlášen za mrtvého. Věc však tímto neskončila, měla dohru, protože:

O osmnáct let později se u c. a k. soudu ve Vlašimi objevil muž vydávající se za Václava Podbrdského a podal žalobu na kamenického mistra Františka Šolína pro „nezaplacení 11 zlatých a 25 krejcarů za kamenickou práci konanou v r. 1868 na Blaníku, jakož i na zaplacení úroků z té sumy a útrat na žalobách“. Šolínovi se pochopitelně platit nechtělo, a tak se bránil tím, že pokud žalobci nechybí kus lebky a mozek, což zjevně nechyběl, musí být podvodník. C. a k. úřad byl téhož názoru a vyzval Podbrdského, aby prokázal svou totožnost. Kameník si tedy přivedl otce, manželku, tři bratry a dvě sestry i s jejich partnery, sousedy a dokonce i starostu domovské obce. Všichni tvrdili, že je to on a že teprve před několika dny přišel domů. Úřad se ale nevzdal a obvinil Podbrdského z vyhýbání se vojenské povinnosti, protože pokud nebyl mrtvý, musel být po celou tu dobu někde schovaný. Úředníci však do spisu zapsali toto podivuhodné vysvětlení:

„Neuvěřil bych, že jsem byl z domova vzdálen a že jsem v Blaníku prodlel celých dlouhých osmnáct let. Všichni kolem mne mi však tvrdí a dokazují, že je tomu tak. Na své vlastní oči vidím, že otec můj a bratři zestárli, že sestry mé, které tehdy byly dětmi, jsou již dospělé a vdané ženy a zrovna takové dívky, jako byly tenkrát samy, mají. Zasazené stromky vzrostly za dobu mé nepřítomnosti ve statné kmeny. Slavný vojenský soud mne

pronásleduje pro osmnáctileté vyhýbání se vojenské službě jako zběha vojenského. To vše mi jasně dokazuje, že mezi mým pádem ze skály a dneškem musela uplynout ta dlouhá doba, ačkoliv o uplynutí a trvání té doby nijak vědomosti nemám a zřetelně se pamatuji, že jsem se v útrobách Blaníku zdržel jenom dobu velmi krátkou a že vracuje se z Blaníku domů, myslil jsem na to, abych druhý den opět šel k panu mistrovi Šolínovi do práce a dále na témže kameni pracoval. Odstřelovali jsme tehdy veliký kámen, uhnul jsem trochu víc stranou střelnému prachu a spadl dolů na Skrejšovský kámen. Cítil jsem v pádu, jak hlava má udeřila na skálu a jak se rozpryskla v kusy, pak jsem ztratil vědomí. Když jsem se ze svého bezvědomí probudil, hlava mě nadmíru bolela, hučelo mi v ní jako po silném hýření a po mnohém pití. Zrak můj oslábl, oči mne tlačily, před očima se mi vše točilo ve zmatených kruzích, jichž běh pomalu se zmenšoval, až vše se točiti přestalo. Pak jsem viděl vše jen v barvě modré, fialové, červené, žluté, zelené, a až po nějaké chvíli jsem viděl opět všechno obyčejně, jako když je bílý den. Seděl jsem v nějakém prostranném sále s vysokou klenbou. Na zdi byl obraz svatého Cyrila a Metoděje, prvních učitelů slovanských národů.

Po chvíli se zticha otevřely dveře a jimi vstoupila do sálu dívka štíhlé, vysoké postavy, plavých vlasů, modrooká a tak krásná jako samo Boží smilování. Vznášela se trochu nad zemí a okolo ní jako nějaký třpytivý svit se rozprostíral, zrovna jako by ona sama světlo byla a paprsky vycházela z toho těla krásného. Chtěl jsem ji pozdraviti, promluvíti na ni a zeptat se jí, kde se to vlastně nalézám. Nemohl jsem však vypraviti ze sebe ani slova. Rty se mi třáslly, údy mými projelo jakési příjemné, osvěžující horko, ale hlasu jsem vydati nemohl. Přiblížila se až ke mně, vzala mě za hlavu oběma rukama a pohlížela mi hodnou chvíli do očí, ale tak zblízka, že jsem cítil teplý její dech na tvářích svých, který jako by byl nový, neznámý mi život a cit vléval do mých žil. V hlavě se mi vyskytovaly myšlenky nové, u mě neobyčejné, vznešené, jež se rodí v hlavách lidí učených, vznešených duchem, a ne v hlavě mé, prostého dělníka kamenického. Cítil jsem, že se děla se mnou velikánská proměna, že jsem se stával jiným, lepším člověkem. Hleděl jsem v modré oči toho anděla-dívky a cítil jsem se nad míru blaženým. Po nějaké chvíli zvedla se pak ode mě a kynula rukou do výše, jako kdyby na někoho neviditelného byla kývala. A v tom již se znova otevřely dveře, jimiž byla dříve sama vešla, a řadou vcházeli muži, aby jdouce okolo mne na mne popatřili. Zdálo se mi, jako by byli o mne starostliví, zdali jsem si pádem snad neublížil na zdraví. Viděl jsem praotce Čecha, velikého knížete Sába, Záboje se Slavojem, Boleslava, Přemysly knížata a krále jdoucí svorně s rodem Vršovců, viděl jsem Karla krále a syna jeho Václava i Jiřího Poděbrada, pak Jana Žižku, oba Prokopy, Husa, Jeronýma, Božetěcha, Dalimila, Komenského, Všehrda, viděl jsem i křísitele národa Šafaříka, Jungmanna, Palackého, Havlíčka a mnoho jiných – nelze mi jich ani vypočítati. Za nimi šli pod zlatými nebesy svatí věrozvěstové a prvoučitelé slovanští Cyril a Metoděj v největší slávě a zpívali hymnus: „Glagojajte jazyci, pakorjajte sja narodi, ibo s nami je Bog.“ Když přišli přede mě, obrátil se svatý Metoděj a otevřel velikou knihu, již nesl v levici, a okázal mi pravicí na slova v knize zlatými písmeny psaná. Bylo to psáno písmem ne naším obyčejným, takovému jsem se ve škole od pana učitele psátí a čísti neučil, avšak přečetl jsem to hned, co tam psáno bylo. Stálo tam: „Prosvěščajte se, ibo pravda spasajet vas.“ A svatý Cyril pozvedl kříž a požehnal mi slovy: „Blahoslavený budiž, národe můj. Prvním mezi prvními učiním tebe. Panování nad bratřími tvými dám tobě. Rozmnožím tě jako hvězdy na nebi a osvítím světlem pravdy věčné jako slunce vprostřed dne.“ Klekl jsem a sklonil hlavu. Průvod se zvolna obrátil a za zvuků hudby neznámé, nebeské, vracel se opět cestou, kudy byl přišel, zpět a všichni hlasem velikým prozpěvovali vznešený chorál: „Voskresenje Tvoje.“

Všechno zmizelo, jen ta krásná dívka ostala u mne, ruce majíc sepjaté. Hledím na ni u vytržení a z úst sama sebou mi vyklouzla slova: „Ty, kdo jsi?“ „Jsem strážný duch, jsem génius národa českého. Zde se strážci a braniteli národa českého a jazyka bdíme, aby národ český nezahynul. Viděl jsi je všechny. Ti budou vám ochraniteli a vůdci v budoucnosti proti nepřátelům vašim. V českém Jihu spočívá síla českého národa. Však národ a jeho síla dřímá. Až se probudí, on bude tím blanickým vojskem, on bude osvoboditelem českého národa. A aby to dříve bylo, aj, já vyšlu vám učitele, kteří mluviti vám budou slovy plamennými, kteří rozžehnou svatý oheň lásky k vlasti v srdcích vašich, a pak jako orlové nad kořistí shromáždí se všichni Čechové ze všech širých končin světa a bojovati budou proti nepřátelům svým, až zvítězí. Jdi, vrať se domů ku práci své a hlásej, že spása Čechů spočívá v blanickém vojsku jeho – v rytířích od Blaníka, tj. v mužích českého Jihu, kteří dosud spali spánek blanický, a já pošlu vám hlásníky, kteří troubiti vám budou troubou velehláskou, jejíž jméno jest dějiny českého národa a jejíž hlas má jméno Osvěta. Jdi, budiž blažen.“

Chtěl jsem chytnouti napřaženou ruku toho anděla, abych ji políbil, avšak nenašel jsem ruku, ruce mé proběhly obláčkem šedivé páry. Myslil jsem, že se snad vznesl do výše ke stropu klenutému. Pohledím vzhůru, a místo klenby vidím oblaka nad sebou, jak se na nebi prohánějí, a slyším vítr, jak v korunách jedloví hučí. Byl jsem tu v lese sám a sám. Schylovalo se k večeru, a ve mně se probudil hlad. Nejedl jsem od rána. Chvátal jsem tedy domů, a nastalo hrozné divení. Nebyl prý jsem doma osmnácte let, a já myslil, je jenom osmnácte hodin, jak dlouhý je v tu dobu u nás den. A nyní, pánové, sud'ťe nade mnou, jsem-li vinen, či ne?“

Na prostého kameníka šlo o pozoruhodný literární výkon. Pánové soudci byli v rozpacích: Když Podbrdského odsoudí, udělají z něj čeští vlastenci mučedníka, a za to rakouským úřadům vykutálený kameník nestál. Úřady nechtěly dál jít už tak narůstající šovinismus a Podbrdského osvobodily jako nesvéprávného. I navzdory tomu, že už „záhadné zmizení“ bylo podle všeho zinscenované proto, aby kameník unikl vojenské službě, skrýval se pak prý po většinu času ve zřícenině hradu Šelmberk u Mladé Vožice. Nejvíc škodný byl nakonec Šolín, který na základě osvobozujícího rozsudku musel svému bývalému zaměstnanci ušlou mzdu opravdu uhradit.

Zdroj: Soudní příkaz c. a k. okresního soudu ve Vlašimi č. E 20.713 ze dne 30.4.1886
„Tak soudem do spisu zaneseno,“ řekla si. „A duch českého národa je tedy dívka? A branitelé zřejmě samí muži,“ zasmála se.

